

Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten

Årsrapport 2022

1	Innholdsfortegnelse	
2	Direktørens beretning.....	3
3	Introduksjon til virksomheten og hovedtall.....	5
3.1	Formål og mandat.....	5
3.2	Personal – tilsettinger	5
3.3	Refleksjonspanel	5
4	Årets aktiviteter og resultater	6
4.1	Hovedmål for Ukom 2022	6
4.2	Brukerinvolvering	6
4.3	Kompetansetiltak	7
4.4	Relasjonsbygging – utadrettede aktiviteter.....	7
4.5	Profilering, arbeidsgrupper og foredragsvirksomhet.....	8
4.6	Metodeutvikling.....	8
4.7	Mottak og vurdering av varsler	8
4.8	Undersøkelser	9
5	Styring og kontroll i virksomheten	9
5.1	Overordnet styring og kontroll	9
5.2	Personvern og informasjonssikkerhet	9
5.2.1	Personvernombud	10
5.3	Økonomi	10
5.4	IKT – prosjekter	10
5.5	Inkludering og likestilling	11
5.6	Kontordrift.....	11
6	Vurdering av fremtidsutsikter	11
7	Årsregnskap.....	13
7.1	Ledelseskomentar årsregnskapet 2022	13
7.1.1	Formål.....	13
7.1.2	Bekreftelse	13
7.1.3	Vurderinger av vesentlige forhold	13
7.1.4	Revisjonsordning	14
7.2	Bevilgningsrapportering med noter	15
	Prinsippnote årsregnskapet	15

2 Direktørens beretning

2022 ble det første året med tilnærmet normal drift for Ukom. Årene siden oppstart har i stor grad vært påvirket av restriksjoner rundt pandemien, og 2022 ble et år der vi fikk være mer synlige ute og fikk knyttet nye kontakter i helsetjenesten.

Vi opplever at det er stor etterspørsel etter bidrag fra Ukom på konferanser og seminarer, både for å presentere den enkelte rapport og for å formidle generelle erfaringer knyttet til læring etter alvorlige uønskede hendelser. Vi ser det som en viktig del av oppdraget vårt å bidra på ulike arenaer for å inspirere tjenestene selv til refleksjon og læring. Etter to år med restriksjoner på fysiske møter har vi prioritert å være til stede både på større og mindre arrangementer i regi av kommuner og spesialisthelsetjenester over hele landet. Dette gir oss også et inntrykk av hvordan våre rapporter treffer med sine funn og anbefalinger. Totalt bidro vi i 2022 med innlegg på 70 ulike faglige arrangementer.

Det internasjonale samarbeidet skjøt også mer fart i 2022, og vi har fått et tettere samarbeid med vår søsterorganisasjon i England (HSIB) både knyttet til metode og erfaringsutveksling rundt rapporter. Vi deltar nå også i nordisk samarbeid mellom statlige aktører som jobber med pasientsikkerhet og læring etter alvorlige hendelser etter ikke-sanksjonerende metodikk.

Metoden vår er fremdeles i utvikling. Den utstrakte dialogen vi har med helsepersonell i virksomheter, pasienter og pårørende, helseforvaltningen og fagekspertene, er av stor verdi. Dialog sikrer rapportene relevans samtidig som læringsprosesser settes i gang allerede mens undersøkelsene pågår. I 2022 har vi gjennomført 151 intervjuer og 58 dialogmøter knyttet til pågående undersøkelser.

Vi fortsatte i 2022 arbeidet med mer systematisk dialog med andre statlige etater som Helsetilsynet, Helsedirektoratet, Statens havarikommisjon for transport (SHT). Vi har også fortsatt vår dialog med Statsforvaltere og kommuner.

Vår interne kompetansebygging ble gjennomført som planlagt, og vi ser at verktøykassen som blir brukt i undersøkelser er i stadig utvikling. Vår interne undersøkelsesmetodikk er også revidert og oppdatert. For nyansatte gjennomfører vi introduksjonsopplæring i intervjumetodikk, datainnsamling, analyseverktøy og -modeller, sikkerhetsteori, forbedringskunnskap, pasient- og brukerperspektiv og forvaltningskunnskap.

På IKT-området gjorde vi et løft i 2022. Vi gikk over til en skyløsning som gir oss tilgang på mer fleksible støtteverktøy. Med innføring av de nye løsningene har vi også løftet sikkerhetsnivået. Dette gir oss et godt utgangspunkt for å kunne effektivisere de interne arbeidsprosessene.

Erfaringer fra det faglige arbeidet

Rapporten [Pasientsikkerhet ved nye kirurgiske og invasive metoder](#) tar utgangspunkt i innføring av en ny kirurgisk metode for operasjon ved endetarmskreft. Metoden transanal total mesorektal eksisjon (taTME) ble tatt i bruk ved syv norske sykehus, men ble etter hvert stoppet da det viste seg at pasientene hadde forhøyet komplikasjons- og tilbakefallsrate sammenlignet med den etablerte metoden. Undersøkelsen viste at det tradisjonelt har vært langt mindre systematikk ved innføring av nye kirurgiske metoder enn ved for eksempel nye medikamentelle behandlinger. Gjennom rapporten har vi belyst utfordringer i innføring av nye operasjonsteknikker, bruk av nytt teknisk utstyr eller ny organisering av en prosedyre. I rapporten presenterer vi viktige læringspunkter som kan bidra til at kvalitet og

pasientsikkerhet i større grad blir ivaretatt når nye kirurgiske og invasive metoder blir tatt i bruk.

Som en oppfølger til kartleggingen av situasjonen i psykisk helsevern for barn og unge som vi gjennomførte i 2021, la vi i 2022 fram en oppdatering av status på området. Rapporten [To år med pandemi – status for det psykiske helsetilbudet til barn og unge](#) viste at den økte tilstrømning av pasienter i 2021 fortsatte også i 2022. Basert på en dialog med primær- og spesialisthelsetjenesten samt pasient- og brukerorganisasjoner utarbeidet vi en statusrapport for tjenester rettet mot barn og unge med psykisk uhelse. Et bilde av den samlede pasientsikkerhetsrisikoen kan gi myndigheter og tjenester viktige bidrag til diskusjonen om prioritering og organisering av helsetilbudet innen psykisk helsevern for barn og unge.

Rapporten [Spesialiseringens pris – samhandling ved uavklarte tilstander](#) handler om at pasienter kan oppleve å bli kasteballer mellom ulike sykehusavdelinger og ulike nivå i helsetjenesten, og der mangel på sammenheng og samhandling kan utgjøre en stor pasientsikkerhetsrisiko. Rapporten har oppmerksomhet på involvering av pårørende og pasienten i et sammensatt pasientforløp. Et viktig budskap i rapporten er at spesialiseringen, som for mange pasientgrupper er nødvendig og gunstig, har en iboende pasientsikkerhetsrisiko. Spesialisering fører til flere overganger og behov for overføring av informasjon, og med dette følger en økt risiko. Kontaktlegeordningen, som er tenkt å kompensere for denne risikoen, framstår i stor grad som en sovende rettighet. Rettigheter for pasienter og pårørende har liten verdi hvis helsepersonell i praksis verken organisatorisk eller tidsmessig har mulighet til å oppfylle sine plikter.

I rapporten [Betalingstvanger – en pasientsikkerhetsrisiko](#) setter vi søkelys på hvordan gebyr fra helsetjenesten knyttet til manglende frammøte kan påvirke helsen til sårbare pasientgrupper. Ikke-møtt-gebyret faller ikke inn under frikortordningen, og kan utgjøre en betydelig økonomisk belastning for kronikere innen somatisk helsevern og for pasienter innen rus- og psykiatrifeltet. Undersøkelsen viser at praksis for utstedelse og innkreving av gebyr varierer. Den viser også at det er sammenheng mellom betalingsvansker, uhåndterbar gjeld og helse. Dette bør få mer oppmerksomhet i pasientbehandlingen. Undersøkelsen viser også at noen pasienter unngår å oppsøke nødvendig helsehjelp av økonomiske årsaker.

Flere rapporter var i en slutfase ved utgangen av 2022. Disse vil bli publisert våren 2023. Bak alle rapportene ligger det mye arbeid både i form av innhenting av dokumentasjon, intervjuer og dialog, analyse og faglig kvalitetssikring. Det er lett å undervurdere tiden det tar fra beslutning om undersøkelse er tatt til ferdig rapport foreligger. Økt erfaring, større trygghet på metode og mer effektive støtteverktøy gir grunnlag for stadig mer effektive prosesser fram mot publisering av den enkelte rapport.

Ukom har i løpet av 2022 gitt innspill til det offentlige utvalget som ser på varselordningen (Varselutvalget). Utvalget skal etter planen levere sin rapport april 2023.

Det tar tid å bygge opp en organisasjon, og de første driftsårene hadde vi relativt stort økonomisk underforbruk. 2022 er det første normale driftsåret i Ukom. Regnskap for 2022 viser et forbruk tett opp mot tildelt ramme. Vi har nå gode forutsetning for å budsjettere for en normal driftssituasjon med et bemanningsnivå tilpasset budsjettammen.

Rekruttering i 2022 er gjennomført for å erstatte enkeltmedarbeidere som har sluttet. Vi opplever at vi får mange godt kvalifiserte søkere til stillinger som blir lyst ut.

3 Introduksjon til virksomheten og hovedtall

3.1 Formål og mandat

Formålet med Ukoms oppdrag er å bidra til bedret pasient- og brukersikkerhet i helse- og omsorgstjenesten.

Ukom undersøker alvorlige hendelser og andre alvorlige forhold i helse- og omsorgstjenesten. Dette gjør vi ved å utrede hendelsesforløp, årsaksfaktorer og årsakssammenhenger for å bidra til læring og forebygging av alvorlige hendelser.

3.2 Personal – tilsetninger

Det er 23 faste heltidsansatte i Ukom pr. 31.12.2022. Fire ansatte har i løpet av året sluttet. Det er ansatt nye medarbeidere i tre av stillingene, mens en medarbeider vil bli rekruttert i begynnelsen av 2023. Vi har i tillegg seks medarbeidere i 20 prosent stillinger. En av disse har sagt opp og han slutter pr. februar 2023. De deltidsansatte har sin hovedarbeidsgiver i klinisk virksomhet, og er geografisk spredt rundt i landet.

Sykefraværet i 2022 var på 6,1 prosent.

3.3 Refleksjonspanel

Ukoms refleksjonspanel gir innspill til strategiske valg og prioriteringer, fag- og rolleutøvelse. Refleksjonspanelet skal bidra til at Ukoms undersøkelser får relevans og nytte for helse- og omsorgstjenesten. Panelet gir innspill til hvordan vi løser vårt oppdrag, med særlig vekt på tema og metode for våre undersøkelser.

Refleksjonspanelet er et rådgivende organ og består av personer med viktig og ulik kompetanse, perspektiv og engasjement knyttet til helse- og omsorgstjenesten. Panelet kan ikke instruere Ukom, men skal gjennom sine innspill bidra med viktige perspektiver og kritiske spørsmål til vårt arbeid.

Medlemmer i refleksjonspanelet i 2022:

Reidun Førde	Leder
Coby Omvlee	
Erik Fosse	
Eva Stensland	Sluttet i 2022
Geir Sverre Braut	Sluttet i 2022
Jan Erik Sverre	
Jon Magnussen	
Mina Adampour	Sluttet i 2022
Olav Røise	Sluttet i 2022
Arnt Egil Ydstebø	Nytt medlem i 2022
Anne Kjersti Befring	Sluttet i 2022
Lill Sverresdatter Larsen	
Stein Knardahl	Sluttet i 2022

Jørgen Dahlberg	Nytt medlem i 2022
Ester Espeset	
Lars Lien	
Haakon Lindekleiv	Nytt medlem i 2022
Lars Ottemo Gärtner	
Linda Midttun	Nytt medlem i 2022
Marte Kvittum Tangen	

Medlemmene i refleksjonspanelet har i 2022 først fått mulighet til å kommentere funn i undersøkelsene, og medlemmer har senere gitt nyttige innspill til våre rapporter før ferdigstilling og publisering. I tillegg har enkeltmedlemmer bidratt med sin fagkompetanse inn i undersøkelsene.

I 2022 hadde vi ett heldagsmøte med refleksjonspanelet. Vi pleier å ha to årlige møter, men måtte avlyse det første som var på nyåret på grunn av nedstenging i koronaepidemien.

4 Årets aktiviteter og resultater

4.1 Hovedmål for Ukom 2022

Hovedmålene for virksomheten er i det store og hele oppnådd i 2022.

4.2 Brukerinvolvering

Samhandling med familier som har opplevd alvorlige uønskede hendelser, og samhandling med pasient, bruker- og pårørendeorganisasjoner er avgjørende for at vi skal levere i tråd med vårt samfunnsoppdrag.

Følgende tiltak skal sikre pasient, bruker- og pårørendeperspektivet i undersøkelsesprosessen:

- rutiner for involvering og ivaretagelse av berørte familier
- kontakt med bruker-, pasient- og pårørendeorganisasjoner i forbindelse med våre undersøkelser
- prosess for involvering i utformingen av våre anbefalinger
- samhandling med andre aktører rundt spredning av våre rapporter og budskap.

Utviklingen av en brukervennlig meldeplattform har fortsatt i 2022. Dette er et kontinuerlig arbeid for å sikre informasjon fra pasienter, brukere og pårørende som ønsker å varsle om alvorlige uønskede hendelser. Vi forsøker også å veilede om andre veilednings-, klage- og erstatningsordninger som brukere kan ha behov for.

I 2022 har vi gjennomført 34 møter med bruker-, pasient- og pårørendeorganisasjoner. I tillegg har vi i alle undersøkelsene våre hatt samtaler og intervju med familier som er berørt av alvorlige uønskede hendelser. Vi er avhengig av at pårørende, etterlatte, og brukere deler sine erfaringer og refleksjoner med oss. Deres perspektiv og innspill er avgjørende for kvaliteten i våre undersøkelser.

4.3 Kompetansetiltak

Målet for 2022 var å videreføre intern kompetansebygging innen tema som intervjumetodikk, datavaliditet og analysemetoder. I samarbeid med Safetec gjennomførte vi et tredagers kurs for alle medarbeidere med temaet "fra funn til konklusjon", som en videreføring av et tredagerskurs fra 2021 med temaet "fra data til funn". Formålet er å innføre en felles forståelse og felles, fagnøytral terminologi for datainnsamling og analyse, basert på prinsippene fra MTO (menneske – teknologi – organisasjon). Dette er tatt inn vår proseshåndbok. Vi har i 2022 også økt vår kompetanse på SEIPS 3.0 som et rammeverk i analyser av pasientsikkerhet. Dette rammeverket kan benyttes til å identifisere samvirkende sosiotechniske faktorer som kan bidra til, eller muliggjøre, uønskede hendelser. Vi har gjennomført interne seminar og felles kompetansedager med vår britiske søsterorganisasjon HSIB.

Vi har i 2022 utviklet et program for intern trening i intervjumetodikk som skal iverksettes i 2023.

Vi har i 2022 også jobbet videre med lederutvikling og medarbeiderutvikling særlig rettet mot tverrfaglighet og teamarbeid. Agenda kaupang har bistått oss i dette arbeidet, som har bestått av 3 fellessamlinger.

I forbindelse med innføring av IKT-verktøyet M365 og ny versjon av saksbehandlingssystemet P360 har vi gjennomført opplæring i arbeidsprosesser for alle ansatte.

I forbindelse med utvidelse av medarbeidergruppen har vi arrangert en serie opplæringstiltak som er åpne for alle våre medarbeidere. Temaene i opplæringspakken er intervjumetodikk, datainnsamling, analyseverktøy og modeller, sikkerhetsteori, forbedringskunnskap, pasient- og brukerperspektiv og forvaltningskunnskap.

Vi har i 2022 hatt obligatorisk fellesundervisning for alle ansatte to ganger per måned med bidrag fra eksterne innledere knyttet til relevante tema fra helse- og omsorgstjenestene eller andre bransjer Ukom kan lære av.

4.4 Relasjonsbygging – utadrettede aktiviteter

I 2022 har vi gjennomført faste møter med Helsedirektoratet/avdeling for kvalitet og pasientsikkerhet og Helsetilsynet. Vi har også videreført det formelle samarbeidet vi har etablert med Statens Legemiddelverk, e-helsedirektoratet, meldeordningene, Statens havarikommisjon for transport (SHT), UIS, Pasient- og brukerombudene, NPR samt fag- og yrkesorganisasjoner.

Et viktig prinsipp for vår metode er å gjennomføre dialogmøter med relevante aktører. I dialogmøtene drøfter vi funn og anbefalinger med pasient- og brukerorganisasjoner, yrkesorganisasjoner, fagmiljø og fagnettverk som undersøkelsene våre berører. Vi har i 2022 gjennomført 58 dialogmøter.

Ukom har helt siden oppstarten hatt et samarbeid med vår britiske søsterorganisasjon, the Healthcare Safety Investigation Branch (HSIB). Dette samarbeidet er styrket 2022 gjennom etablering av faste møtepunkt, samarbeid i fagspørsmål, besøk og felles workshops og bidrag på konferanser.

Styrelsen for Patientsikkerhed i Danmark har tatt initiativ til et nordisk samarbeid mellom statlige aktører som jobber med pasientsikkerhet og læring etter alvorlige hendelser på en ikke-sanksjonerende måte. Det har vært avhold to nordiske nettverksmøter i 2022 og Ukom har deltatt på begge.

4.5 Profilering, arbeidsgrupper og foredragsvirksomhet

Vi har holdt over 70 innlegg og presentasjoner på ulike fagkonferanser, temadager, fagmøter og undervisningsprogrammer i 2022. Vi har gjennom dette delt erfaringer fra vårt oppdrag og arbeid og delt læringspunkter og innsikt om pasientsikkerhet, læring og forbedring i helse- og omsorgstjenesten.

Ukom bidro i 2022 i programkomiteen for den nasjonale pasientsikkerhetskonferansen. Vi hadde under denne konferansen også ansvar for en av sesjonene med tittel «0-visjonen – hva så?» I tillegg bidro vi med innlegg på sesjonen «Hvordan ivareta helsepersonell etter uønskede hendelser? Dypdykk i kollegastøtte.»

Vi bidro i 2022 også på flere internasjonale konferanser og læringsarenaer knyttet til pasientsikkerhet.

I 2022 oppgraderte vi profilprogrammet. Det ble utviklet ulike maler og profilprogrammet skal bidra til å skape gjenkjennelighet. Samtidig skal det sikre og sørge for at Ukom er en tydelig og enhetlig avsender i sin kommunikasjon og at kravene til universell utforming blir ivaretatt. Profilen er også oppgradert på alle elektroniske flater slik at det blir en mer helhetlig visuell opplevelse av Ukom på nett og på sosiale medier.

Nettsiden er videreutviklet og omstrukturert for å bedre brukervennligheten. I dette arbeidet er kravene til universell utforming inkludert.

4.6 Metodeutvikling

Vi har i 2022 brukt mye ressurser på videreutvikling av vår undersøkelsesmetode. Dette henger tett sammen med vårt arbeid med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling. I dette arbeidet har vi samarbeidet med andre kompetansemiljø, som UiS SHARE – Senter for kvalitet og sikkerhet i helsetjenesten, Safetec og vår britiske søsterorganisasjon HSIB.

Vi har i 2022 oppdatert og revidert vår metodebok og beskrivelse av undersøkelsesprosessen.

4.7 Mottak og vurdering av varsler

Mottak av varsler og bekymringsmeldinger er en av kjerneoppgavene i Ukom. Arbeidet er organisert med et mottaksteam som har ansvar for å håndtere og kategorisere alle varsler og bekymringsmeldinger som Ukom mottar.

I 2022 har vi utviklet et strukturert saksarkiv. Systematiseringen av hendelser bygger på NOKUP, Norsk kodeverk for uønskede hendelser. Vi har utvidet med kategorier for å identifisere risikoområder og forbedringsområder på tvers av institusjoner og nivå. I alle varsler og meldinger vi mottar, identifiseres overordnede tema og problemstillinger.

Strukturering av varsler og bekymringsmeldinger bidrar til et helhetlig bilde av risiko i den nasjonale helse- og omsorgstjenesten. For Ukom er alle varsler og bekymringsmeldinger viktige for utvelgelse av saker som kan gi læring, systemforbedring og økt pasientsikkerhet på et nasjonalt nivå. Vårt strukturerte saksarkiv gir økt muligheter til søk og kobling av ulike faktorer. I tillegg til gir det strukturerte systemet et mer effektivt arbeid med mottak og vurderinger.

Tabellen under viser en oversikt over de ulike type varslene som er registrert i våre systemer 2019 - 2022.

	1.5 – 31.12	Hele året		
	2019	2020	2021	2022
Lovpålagte varsler	449	871	1225	1357
Varsler fra pasienter, brukere og pårørende via Helsenorge.no			27	474
Bekymringsmeldinger om alvorlige forhold via ukom.no	81	78	96	143
Sum	530	949	1938	1974

Ukom så i 2022 en økning av ikke-varslingspliktige hendelser fra pasienter, pårørende og brukere. Vi gjennomgår alle varsler, også de som er utenfor mandat da også de kan gi informasjon av verdi. Ukom har også gitt innspill til struktur og oppsett for nåværende digitale løsninger i meldeportalen, helsenorge.no. Det er fortsatt behov for bedre brukervennlighet og tydeligere informasjon om de ulike klage- og varselinstansene i helsenorge.no.

4.8 Undersøkelser

Disse undersøkelsene ble fullført og publisert i 2022:

- Pasientsikkerhet ved nye kirurgiske og invasive metoder
- To år med pandemi – status for det psykiske helsetilbudet til barn og unge
- Spesialiseringens pris - samhandling ved uavklarte tilstander
- Betalingsvansker - en pasientsikkerhetsrisiko

Arbeidet med flere undersøkelser pågikk i 2022 og vil bli fullført i 2023:

- Kollegastøtteordninger for helsepersonell
- Behandlingstilbud og pasientsikkerhet hos barn og unge med kjønnsinkongruens
- Meldekultur og læring av uønskede hendelser i helse -og omsorgstjenesten
- Helsehjelp til personer med alvorlig psykisk lidelse og voldsrisiko
- Helsehjelp til pasienter med gjentakende, akutt selvmordsfare
- Gjentatte henvendelser til legevakt
- Akutt somatisk helsehjelp til personer med psykose

5 Styring og kontroll i virksomheten

5.1 Overordnet styring og kontroll

Ukom har i 2022 fortsatt arbeidet med å utvikle gode arbeidsprosesser for å løse vårt samfunnsoppdrag på best mulig måte. En overordnet virksomhetsstrategi er på plass og styringssystem for virksomheten, "Styringspyramiden", er satt i drift og videreutviklet gjennom året. I 2022 ble beskrivelsen av Ukoms undersøkelsesmetodikk og tilhørende rutiner og prosedyrer revidert.

5.2 Personvern og informasjonssikkerhet

Personvern og informasjonssikkerhet er sentralt for arbeidet i Ukom og dette gjenspeiles også i Ukoms styringssystem. Sikring av gode rutiner for personvern pågår som et

kontinuerlig arbeid i alle prosesser. Arkivmaterialet i Ukom er for en stor del personsensitivt, og trygge rutiner for håndtering av opplysninger er avgjørende.

Det ble i 2022 lagt til rette for innføring av M365, en sky-basert tjeneste som skal bidra til mer effektive arbeidsprosesser i Ukom. Ulike IKT-verktøy ble lagt inn i denne løsningen, herunder også saks- og arkivsystemet, P360.

5.2.1 Personvernombud

Ukom har i 2022 fått på plass nytt personvernombud. Personvernombudet har deltatt i prosessen med innføring av ny skyløsning.

5.3 Økonomi

(tall i hele 1000)	
Bevilgning iht. saldert budsjett for 2022	41 381
Overført fra 2021	2 042
Lønnsregulering 2022	598
Sum bevilgning	44 021
Lønnsutgifter	30 628
Andre driftsutgifter	12 528
Mindreforbruk	865

Etter en gradvis oppbygging av aktiviteten i Ukom etter etableringen i 2019, var 2022 det første året der Ukom hadde budsjettert med full utnyttelse av budsjettrammen. Ukom endte i 2022 på kr 865.000 i underforbruk, ut fra tildelt budsjettramme.

Årsakene til underforbruket var primært innsparing av lønnsmidler i forbindelse med avgang fra stillinger innen nyansettelser kom på plass. Noe underforbruk er også knyttet til refusjon fra NAV i forbindelse med sykmeldinger. I tillegg ble det noe mindreforbruk grunnet tidsforskyvning i et mindre ombyggingsprosjekt samt planlagte IKT-prosjekter.

5.4 IKT – prosjekter

Ukom har siden oppstarten i 2019 arbeidet med å få på plass mer hensiktsmessige IKT verktøy. Dette er viktig både for effektivitet og motivasjon i organisasjonen, og det er også viktig for å kunne ivareta datasikkerheten.

På slutten av 2022 ble ny infrastruktur og nye IKT verktøy innført i hele organisasjonen. Dette innebar utrulling av M365 og oppgradert arkivløsning. Med dette fikk Ukom en moderne arbeidsflate å jobbe på, samtidig som sikkerheten ble økt. Den nye plattformen vil gjøre det mulig å videreutvikle arbeidsprosesser, og forenkle hverdagen for den enkelte ansatte.

Følgende prosjekter ble gjennomført i 2022:

- Domeneprojektet – overføring av Ukom til eget domene og skyløsning
- Innføring av M365
- Videreutvikling av hjemmeside

Videreutvikling av hjemmeside vil fortsette også i 2023, særlig for å imøtekomme krav til universell utforming.

Det skjer kontinuerlig oppgradering både på Helsenorge.no og Melde.no for å bedre brukervennligheten. I 2022 bidro Ukom i arbeid med skjemaløsning og universell utforming på Melde.no. Ukom bidro også i prosjektet med å koble sykehusenes avvikssystem sammen med Melde.no.

5.5 Inkludering og likestilling

Ukom arbeider, i samsvar med statlig inkluderingspolitikk, for inkludering og mangfold.

Ukom ønsker å medvirke til at staten oppnår resultatmålet på 5 prosent inkludering av personer med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en i arbeidslivet. Handlingsplanen fastsetter tiltak i forbindelse med rekrutteringsprosesser. Ellers jobber Ukom for et arbeidsmiljø som er helsefremmende og meningsfullt, slik at også medarbeidere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en kan oppleve trivsel, ivaretagelse og utvikling.

Ved utlysning av ledige stillinger etterspør vi en balansert alders- og kjønns sammensetning samt personer med innvandrerbakgrunn.

I rekrutteringsprosessen blir alle søkere med nedsatt funksjonsevne eller hull i CV-en særlig vurdert for intervju.

Ved utgangen av 2022 er kvinneandelen i Ukom totalt 78 prosent. Kvinneandelen i ledergruppen er 83 prosent.

5.6 Kontordrift

2022 var det første året med ordinær drift i Ukom etter pandemien som innebar nedstengning og utstrakt bruk av hjemmekontor. En ordning med veksling mellom hjemmekontor og tilstedeværelse ble forlenget, og vil bli tatt opp til evaluering i 2023. Pandemien gav oss god erfaring med bruk av videokonferanser. Vi har fremdeles utstrakt bruk av dette, men ser også verdien av å være fysisk til stede i eksterne møter for å bygge relasjoner.

I undersøkelsene våre reiser vi i hovedsak ut for å gjennomføre fysiske intervjuer med helsepersonell, pasienter og pårørende. Enkelte dialogmøter og intervjuer blir likevel gjennomført virtuelt. For å sikre at møterommene våre ivaretar krav til konfidensialitet, ble det ved årsskiftet 2022/-23 gjort en mindre ombygging i kontorlokalene. Dette vil gi større fleksibilitet i arbeidet, samtidig som det gir økonomiske innsparinger og miljøgevinster.

6 Vurdering av fremtidsutsikter

Ukom går inn i 2023 med flere igangsatte undersøkelser. Det er utarbeidet en publiseringsplan for fire undersøkelser som ventes ferdigstilt våren 2023.

Virksomheten er nå fullt bemannet med dyktige og engasjerte medarbeidere som etter hvert har opparbeidet seg en unik kompetanse. Vi opplever stor etterspørsel etter bidrag fra Ukom fra virksomheter både i helse- og omsorgstjenesten og helseforvaltningen. Vi får positive tilbakemeldinger fra virksomheter som opplever at rapportene våre er nyttige, og som bruker funnene aktivt i sitt forbedringsarbeid. Dette inspirerer oss til å fortsette arbeidet med å utvikle metodikken vår og gå inn på flere områder.

I rapportene våre ser vi hendelsene fra flere perspektiver. Det kan være utfordrende å skrive rapporter der alle involverte kjenner seg igjen, både ansatte på ulike nivå i helse- og omsorgstjenesten og pasienter og pårørende. Ut fra tilbakemeldingene vi får, opplever vi at vi langt på vei klarer balansegangen med å beskrive de ulike virkelighetene på en respektfull og ivaretagende måte.

Når vi har et systemperspektiv, ser vi at pasientsikkerhetsutfordringer ikke bare berører helse- og omsorgssektoren, men ofte også andre samfunnssektorer. For pasientene er det viktig med et helhetlig tjenestetilbud, og det er derfor gledelig å se at det er stor interesse for rapportene våre også i andre samfunnssektorer så som politiet og undervisningssektoren.

Det internasjonale samarbeidet skjøt for alvor fart i 2022, og har kommet over i et mer formalisert spor. Norge er et lite land, og vi ser det som verdifullt både å kunne dele våre erfaringer og dra nytte av internasjonal kompetanse.

Vi opplever en positiv interesse rundt arbeidet vårt og med publiseringene som ligger foran oss ser vi fram til 2023 som et viktig år for Ukom.

7 Årsregnskap

7.1 Ledelseskommentar årsregnskapet 2022

7.1.1 Formål

Lov om Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten ble vedtatt i Stortinget 1. juni 2017. Formell oppstart av Ukom var 2. mai 2019.

Ukom er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap i henhold til kontantprinsippet slik det framgår av prinsippnoten til årsregnskapet.

Ukoms oppgaver følger av § 5 i Lov om Statens undersøkelseskomisjon for helse- og omsorgstjenesten:

- *Undersøkelseskomisjonen skal undersøke alvorlige hendelser og andre alvorlige forhold for å bedre pasient- og brukersikkerheten i helse- og omsorgstjenesten. Hensikten med undersøkelsene er å utrede hendelsesforløp, årsaksfaktorer og årsakssammenhenger for å bidra til læring og forebygging av alvorlige hendelser.*
- *Undersøkelseskomisjonen skal ikke ta stilling til sivilrettslig eller strafferettslig skyld og ansvar.*
- *Undersøkelseskomisjonen avgjør selv hvilke alvorlige hendelser eller alvorlige forhold som skal undersøkes, tidspunktet for og omfanget av undersøkelsen samt hvordan den skal gjennomføres.*

7.1.2 Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i samsvar med bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og tildelingsbrevet fra Helse- og omsorgsdepartementet. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av de disponible bevilgningene og de regnskapsførte utgiftene til Ukom.

7.1.3 Vurderinger av vesentlige forhold

Samlet disponibel ramme i 2022 var på 44,021 mill. kroner. Av dette var 2,042 mill. kroner overført bevilgning fra 2021. Totalt for året hadde Ukom et underforbruk på 864.716 kroner.

Artskontorapporteringen viser at totale utgifter til drift og investeringer utgjorde 43 156 284 kroner. Totale utgifter til lønn og sosiale utgifter var på 30 628 198 kroner. Total lønnsandel var dermed på 71 prosent.

Kjøp av eksterne tjenester utgjør 5 534 201 kroner. I all hovedsak er dette betaling for tjenester utført av Norsk helsenett (NHN) i form av løpende driftsoppgaver og prosjektarbeid.

Ukom omfattes av nettoføringsordningen for merverdiavgift i staten som innebærer at mva. ikke belastes virksomhetens kapittel, men belastes felleskapittel 1633 i statsregnskapet. For 2022 har Ukom belastet kapittel 1633 med 2 306 660 kroner.

7.1.4 Revisjonsordning

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for DFØ. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Revisjonsberetningen skal være klar (foreligge) innen 1. mai 2023.

A handwritten signature in blue ink, consisting of a large, stylized initial 'P' followed by a series of loops and a long horizontal stroke extending to the right.

Pål Iden
direktør, Statens undersøkelseskommissjon for helse- og omsorgstjenesten

7.2 Bevilgningsrapportering med noter

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Ukom er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av desember 2019 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Ukom er en bruttobudsjettert virksomhet, og tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Ukom har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet Ukom har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post).

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra Ukom selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall Ukom har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Årsrapport Ukom 2022

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2022							
Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling**	Regnskap 2022	Merutgift (-) og mindregift
0749		01	Driftsutgifter		44 021 000	43 156 284	864 716
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiav	01	Nettoføring av mva i staten		0	2 306 660	
<i>Sum utgiftsført</i>					44 021 000	45 462 944	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling**	Regnskap 2022	Merinntekt og mindreinntekt(-)
5309	Tilfeldige inntekter	29	Gruppeliv		0	35 685	
5700	Folketrygdens inntekter	72	Folketrygden - arbeidsgiveravgift		0	3 754 555	
<i>Sum inntektsført</i>					0	3 790 240	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						41 672 704	
Kapitalkontoer							
707007	Endring i mellomværende med statskassen						-470 863
<i>Sum rapportert</i>						41 201 841	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
Konto	Tekst				2022	2021	Endring
xxxxxx					0	0	0
707007	Mellomværende med statskassen				-2 156 713	-1 685 850	-470 863

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter

Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
074901	2 042 000	41 979 000	44 021 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastningsfullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastningsfullmakter	Merinntekter / mindreinntekter(-) iht. merinntektsfullmakt	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
074901		864 716		864 716				864 716	2 098 950	864 716

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2022			
	Note	2022	2021
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Innbetalinger fra gebyrer	1	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	0	0
Andre inntekter	1	0	0
<i>Sum inntekter fra drift</i>		0	0
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet			
Utgifter til lønn	2	30 628 198	27 684 859
Andre utgifter til drift	3	12 527 813	12 213 516
<i>Sum utgifter til drift</i>		43 156 011	39 898 376
Netto rapporterte driftsutgifter		43 156 011	39 898 376
Investerings- og finansinntekter rapportert til			
Innbetaling av finansinntekter	4	0	0
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>		0	0
Investerings- og finansutgifter rapportert til			
Utbetaling til investeringer	5	0	0
Utbetaling til kjøp av aksjer	5, 9 del B	0	0
Utbetaling av finansutgifter	4	273	1 129
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>		273	1 129
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter		273	1 129
Driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige			
Gebyrinntekt krevd inn på vegne av andre statlige virksomheter	6		
<i>Sum driftsinntekter krevd inn på vegne av andre statlige</i>		0	0
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten*			
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	7	0	0
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		0	0
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten*			
Utgifter av tilskudd og stønader	8	0	0
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		0	0
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler **			
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)		35 685	34 663
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)		3 754 555	3 397 548
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633,		2 306 660	2 603 534
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>		-1 483 580	-828 677
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet		41 672 704	39 070 828
Oversikt over mellomværende med statskassen ***			
Eiendeler og gjeld		2022	2021
Fordringer på ansatte		0	0
Kontanter		0	0
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank		0	0
Skyldig skattetrekk og andre trekk		-1 296 707	-1 174 961
Skyldige offentlige avgifter		0	0
Avsatt pensjonspremie til Statens pensjonskasse****		-860 006	-510 889
Mottatte forskuddsbetalinger		0	0
Lønn (negativ netto, for mye utbetalt lønn m.m)		0	0
Differanser på bank og uidentifiserte inntekter		0	0
Sum mellomværende med statskassen	9	-2 156 713	-1 685 850

Note 2 Utbetalinger til lønn

	31.12.2022	31.12.2021
Lønn	23 860 047	21 702 936
Arbeidsgiveravgift	3 754 555	3 397 548
Pensjonsutgifter*	3 054 986	2 515 196
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-537 516	-407 170
Andre ytelser	496 126	476 350
Sum utbetalinger til lønn	30 628 198	27 684 859

Antall utførte årsverk:	22	22
--------------------------------	-----------	-----------

Note 3 Andre utbetalinger til drift

	31.12.2022	31.12.2021
Husleie	1 650 552	1 263 073
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	1 265 106	535
Andre utgifter til drift av eiendom og lokaler	232 650	477 592
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	19 231	15 631
Mindre utstyrsanskaffelser	103 225	511 871
Leie av maskiner, inventar og lignende	1 206 516	1 246 266
Kjøp av konsulenttenester	2 008 889	5 045 843
Kjøp av andre fremmede tjenester	3 525 312	2 601 426
Reiser og diett	1 312 095	419 048
Øvrige driftsutgifter	1 204 237	632 231
Sum andre utbetalinger til drift	12 527 813	12 213 516

Del A Forskjellen mellom avregning med statskassen og mellomværende med statskassen			
	31.12.2022	31.12.2022	
	Spesifisering av <u>bokført</u> avregning med statskassen	Spesifisering av <u>rapportert</u> mellomværende med statskassen	Forskjell
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler*	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Omløpsmidler			
Kundefordringer	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Langsiktig gjeld			
Annen langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-1 392 228	0	-1 392 228
Skyldig skattetrekk	-1 296 707	-1 296 707	0
Skyldige offentlige avgifter	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	0	-860 006	860 006
<i>Sum</i>	<i>-2 688 935</i>	<i>-2 156 713</i>	<i>-532 222</i>
Sum	-2 688 935	-2 156 713	-532 222

Note 4 Finansinntekter og finansutgifter

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Innbetaling av finansinntekter</i>		
Renteinntekter	0	0
Valutagevinst	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum innbetaling av finansinntekter	0	0

	31.12.2022	31.12.2021
<i>Utbetaling av finansutgifter</i>		
Renteutgifter	273	1 129
Valutatap	0	0
Annen finansutgift	0	0
Sum utbetaling av finansutgifter	273	1 129